

Návrh konceptu optimalizace české sítě knihoven podle Finska

PhDr. Jan Černý

Resumé:

Tento článek se týká optimalizačních kroků české sítě knihoven ve třech oblastech: struktura sítě, financování a legislativa. Autor tohoto konceptu popisuje tyto tři entity v prostředí Finska a následně se je snaží aplikovat na české podmínky.

Klíčová slova: Finsko – Česko – veřejné knihovny – legislativa knihoven – knihovní služby – financování – srovnávací knihovnictví – optimalizace.

Summary:

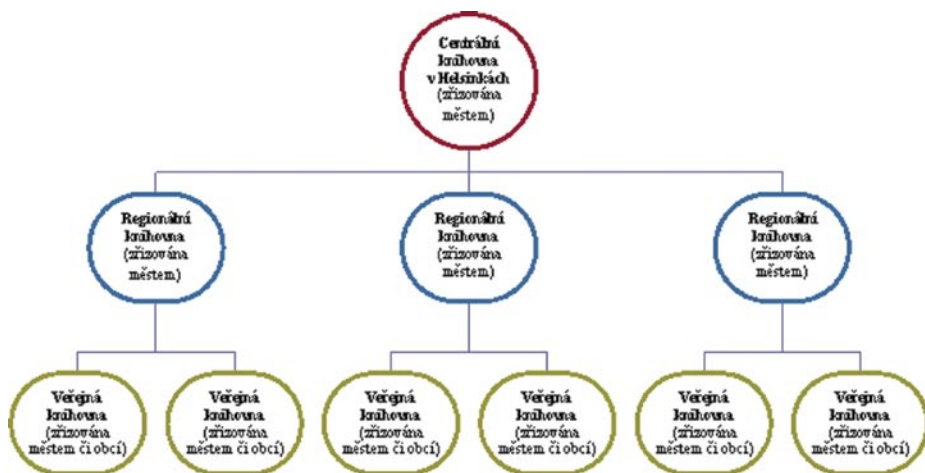
The paper concerns to optimization steps in three areas: library network structure, financing and legislation. The author of this concept describes these three entities in the Finnish environment and tries to apply them on the Czech condition.

Keywords: Finland – the Czech Republic – public libraries – library legislation – library services – financing – comparative librarianship – optimization.

České veřejné knihovnictví v komparaci s finským modelem bylo tématem rigorózní práce obhájené na Ústavu informačních studií a knihovnictví v Praze v roce 2010. V následujícím článku bych rád představil strukturu, financování a legislativu finského knihovnictví s důrazem na možnou inspiraci pro české prostředí.

Analýza struktury

Ve Finsku funguje následující model veřejného knihovnictví, který je v mnoha ohledech jednodušší nejen z organizačního hlediska, ale i co se týče transparentnosti.

Dále v textu se budu detailně zabývat, namísto popisu funkce a služeb centrální knihovny, provinčními regionálními knihovnami a městskými knihovnami ve Finsku.

1) Regionální knihovnu zřizuje podle finského knihovnického zákona město, přičemž touto funkcí ji pověřuje ministerstvo školství. Město přitom musí s tou funkcí souhlasit.

Její funkce potom upravuje knihovnický dekret, který je definuje takto:

- podporuje informační a meziknihovni výpůjční služby veřejných knihoven ve svém regionu;
- rozvíjí informační služby vztahující se k vlastnímu okruhu činností;
- zajišťuje vzdělávání pracovníků v oblasti nových forem činností a rozvojových projektů knihovnické práce;
- vykonává další funkce stanovené příslušným ministerstvem.

Pokud opustíme zákonné definice, lze sumarizovat další funkce regionální knihovny následovně:

- zajišťuje komplexní knihovnické služby v dané lokalitě;
- vytváří, aktualizuje a udržuje databázi informací týkající se regionu, popř. provádí monitoring tisku a relevantní články rovněž v databázi zpřístupňuje;
- poskytuje přístup do databáze ostatním knihovnám;
- informuje ostatní regionální knihovny o dění ve své oblasti;
- spolupracuje s ostatními knihovnami, a to zejména na pořádání odborných setkání a seminářů;
- pro městské knihovny v regionu funguje jako odborný poradce;
- na požádání zajišťuje knihovnické služby jiné obci (společně s ostatními veřejnými knihovnami).

Již na první pohled je zřejmé, že v podstatě stejné funkce plní v obdobném režimu i české krajské knihovny. Hlavní rozdíl tedy spočívá v neexistenci regionální funkce knihoven. Finský knihovní zákon žádnou z regionálních knihoven nepověřuje tím, aby se starala o fondy ostatních knihoven a rozvoj jejich služeb. Jak vyplývá z uvedených funkcí, regionální knihovna vůči ostatním knihovnám velmi promptně reaguje zejména v MVS, vzdělávání knihovníků v regionu a v rozvíjení regionálních knihovnických aktivit.

2) Městské knihovny podle knihovnického zákona má povinnost zřídit obec. Jejich funkce se dají shrnout především do následujících bodů:

- výpůjční služby;
- akvizice fondu;
- MVS;
- zajištění internetového připojení;
- propagace knihovny;
- spolupráce s ostatními městy, které požádají o kooperaci při zajišťování služeb knihovny;
- služby knihovny musí zajišťovat kvalifikovaný pracovník.

Zásadní rozdíl oproti českému veřejnému knihovnictví je ten, že finské obce musí zajistit knihovnické služby v rámci svého samosprávného územního celku¹, což jim ukládá knihovní zákon. Oproti Česku to je významný rozdíl v legislativě. U nás povinnost provozovat knihovnu, popř. zajistit její služby, neexistuje. Existují dvě možnosti, jak pro Finy tyto služby zajistit.

- 1) Vybudovat samostatnou knihovnu za přispění ministerstva školství.
- 2) Kooperovat například se sousední obcí, která již knihovnu provozuje a požádat o zastávku bibliobusu, popř. bibliolodě.

Tímto opatřením tak dochází k účinnému rozložení knihovnických služeb po celé zemi, bez nutnosti provozovat mnoho stovek neefektivních knihoven (popř. jejich po-boček.)

Analýza financování

Finsko je ke své knihovní síti velmi štedré, což platí i pro ostatní skandinávské státy. Hlavní prostředky pro finské veřejné knihovny pocházejí ze dvou zdrojů:

1) Obce

Financování knihoven na úrovni obce prošlo od 1. ledna 2010 významnou změnou. Ještě v roce 2009 městské rady z rozpočtu města přerozdělovaly knihovně finance. Proti tomuto přerozdělování byla řada finských knihovníků. V podstatě se jednalo o stejný způsob, jakým české obce dotují knihovny. Ve Finsku poté rovněž vznikala problém s nerovností objemu financí, které města dostávala.

Od nového roku došlo k zásadnímu obratu. Města nyní budou dostávat na knihovní služby paušálně 53,64 eur na obyvatele. Ostrovní města dostanou o 20 % více, stejně jako samosprávné územní celky s hustotou méně než dva obyvatelé na kilometr čtverečný. Územní celky s hustotou dva až pět obyvatel na kilometr čtverečný obdrží o deset procent více. Předpokládá se, že částka se bude rok od roku mírně lišit.

2) Ministerstvo školství

Ministerstvo městům ještě navíc přispívá na rekonstrukci knihoven, popř. výstavbu knihoven či nákup bibliobusu. V poměru vůči obcím tak přispívá na provoz knihoven 34,08 % z celkového objemu financí. V současné době jsou schválené dotace pro jednotlivá města až do roku 2013.²

Ministerstvo dále poskytuje granty:

- **Severská kooperace pojízdných knihoven**

Grant je určen pro samosprávné územní celky, které provozují pojízdnou knihovnu, jejíž působnost není pouze na území Finska. Jedná se například o Muonio v oblasti Laponska. Odsud vyjíždí pojízdná knihovna do norského Kautokeino a švédské Kiruny. V roce 2008 celková částka činila 87 tisíc eur.³

- **Podpora zvláštních úkolů**

Grant je určen pro samosprávné územní celky a jejich knihovny, které v rámci svého provozu nabízejí speciální služby. Jedná se například o oddělení vícejazyčné knihovny. Dále z tohoto grantu plynou finanční prostředky pro centrální knihovnu, která koordinuje

¹ Finsky Kunta

² Finsko. Opetusministeriö. Opetusministeriön avustukset kirjastoille.[Grants of the Ministry of Education] [online]. Helsinky : Opetusministeriö, c2006 [cit. 2010-02-15]. Text ve finštině. Dostupný z WWW: < <http://www.minedu.fi/OPM/Kirjastot/avustukset/?lang=fi> >.

³ Tamtéž

dění knihovní sítě, pořádá semináře, knihovnická setkání a podobné akce včetně kulturních. Prostředky z grantu plynou také regionálním knihovnám.⁴

- **Centralizovaná síť**

Grant podporuje celonárodní knihovnické projekty, které jsou využívány všemi veřejnými knihovnami v zemi.⁵

- **Pilotní aktivity**

Grant je určen pro všechny veřejné knihovny na rozvoj nových projektů a jejich testování.⁶

Následující tabulky uvádí finanční výdaje finských veřejných knihoven za roky 2008 a 2007 (v eurech).

Financování finských knihoven v roce 2008

Celkové výdaje v roce	279.009.212,68	100.00 %
- Zaměstnanci	158.199.585,12	56.70 %
- Vybavení knihoven	39.504.963,20	14.16 %
- Fondy	25.518.565,22	9.15 %
- Ostatní	81.304.664,36	29.14 %

Financování finských knihoven v roce 2007

Celkové výdaje v roce	264.252.876,00	100.00 %
- Zaměstnanci	150.375.132,00	56.91 %
- Vybavení knihoven	37.455.236,00	14.17 %
- Fondy	23.917.666,00	9.05 %
- Ostatní	76.422.508,00	28.92 %

Z uvedených čísel vyplývá, že Finsko nezůstává nic dlužno pověsti knihovnické velmoci, a do knihovní sítě tak putuje částka, která ji dovoluje udržovat v nadstandardním stavu.

I zde se ale knihovníci potýkají s problémy spojenými s financováním, což vede v současné době krize k rušení knihoven popřípadě redukci personálu.⁷ Německý knihovník Andreas Mittrowann dále vidí rizika především ve zvyšování objemu finančních prostředků na samoobslužné knihovnické služby na úkor lidských zdrojů.⁸

⁴ Tamtéž

⁵ Finsko. Opetusministeriö. Opetusministeriön avustukset kirjastoille.

⁶ Tamtéž

⁷ To je příklad města Tampere, které nedávno otevřelo novou hlavní knihovnu. Provoz však je však natolik drahý, že bylo uzavřeno několik poboček.

⁸ MITTROWANN, A. Skandinávské knihovny očima předních knihovnických expertů z Evropy, USA, Nového Zélandu a Austrálie. Knihovna Plus [online]. 2009, roč. 5, č. 1, [cit. 2010-03-04]. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus91/ressl.htm>>.

Analýza legislativy

Knihovní zákony Skandinávie mají dlouhou tradici – vyjma Švédska, které přijalo svůj první zákon až v roce 1997. Vývoj finské knihovní legislativy jsem detailně popsal v první kapitole, a proto bych se nyní zaměřil na poslední knihovní zákon z roku 1998 včetně dekretu.

V prvé řadě si je potřeba uvědomit, že finský knihovní zákon a dekret jsou nepříliš rozsáhlé, avšak pragmatické legislativní dokumenty.

Zákon se věnuje následujícím otázkám veřejného knihovnictví:

- Do cílů knihoven, jejichž existenci zajišťuje obec, patří samozřejmě zajištění informačních a knihovnických služeb a dále rozvoje virtuálních a interaktivních služeb.

- Ačkoli je zajištění knihovnických a informačních služeb povinné, obec se může rozhodnout, zda tyto služby nebude poskytovat v rámci částečné či úplné spolupráce s jinou obcí. Důležité je přitom zajištění profesionálních služeb a zohlednění rozdílných jazykových oblastí s důrazem na Laponsko.

- Vymezení funkce centrální a regionální knihovny.
- Zajištění bezplatných služeb knihoven včetně MVS.
- Hodnocení knihovnické činnosti je povinností každé obce.
- Nejvyšším úřadem je pro finské knihovny ministerstvo školství.

Dekret následně konkretizuje služby veřejných knihoven:

- Centrální knihovna ve Finsku působí jako koordinátor městského knihovnictví.
- Regionální knihovna působí jako koordinátor městského knihovnictví pro dané územní celky.
- Funkce regionálního úřadu je vázána na knihovnickou činnost.
- Kvalifikační požadavky, které nařizují vysokou míru profesionality, musí splňovat každá knihovna.

Stejně jako u českého knihovního zákona jeho finský protějšek v podstatě nekonkretizuje knihovnické a informační služby natož typologii knihoven (resp. jejich profilování). Je to dáno především faktem, že z hlediska historického vývoje jsou všechny finské knihovny považovány za veřejné. Určité rozložení knihovní sítě a typologii následně nabízí až ministerstvo školství.

Co se týče bezplatnosti služeb, ta je zajištěna ve všech skandinávských knihovnách. Český zákon rovněž ukládá poskytovat bezplatné služby, nicméně administrativní poplatky stále existují a liší se podle velikosti obce, kde knihovna funguje. Z diskuzí s českými knihovnicemi vyplývá, že zrušení těchto poplatků by nepříspělo k vyšší návštěvnosti. Naopak se spíše rází názor „co je zdarma, je nekvalitní či nedůvěryhodné“. Navíc se jedná o jeden ze zdrojů příjmů knihovny. Finové tuto problematiku cítí naopak.

Zásadní rozdíly potom můžeme sledovat v oblasti odborných požadavků na knihovnický – v povinnosti poskytovat knihovnické a informační služby. Zatímco u nás mohou v knihovnách pracovat zaměstnanci bez knihovnického vzdělání, ba dokonce dobrovolníci, ve Finsku je nutné obsadit knihovnu dvěma třetinami profesionálních knihovníků. Právě proto se Finové řadí mezi knihovnické velmoci. Ač je hustota knihoven několikanásobně nižší než v Česku, kvalita poskytovaných služeb je naopak na diametrálně vyšší úrovni. A to také díky bibliobusům.

Návrh optimalizace české sítě knihoven

Česká síť veřejných knihoven a její tradice sahá až do první republiky, kdy knihovni zákon z roku 1919 ukládal obcím povinnost poskytovat knihovnické služby. Díky tomu dnes můžeme směle říci, že naše síť knihoven patří mezi nejhustší na světě. Zásadním problémem rozvoje knihovnických služeb ovšem je naprostá nevyváženost kvality poskytovaných služeb a její velmi složité měření.

Příčiny tohoto stavu samozřejmě tkví i v historických událostech po roce 1945. Záměrem Finové se statečně ubránili nástupu komunistické moci, tehdejší Československo podleho. Na dlouhá desetiletí tak byl rozvoj kultury, a tedy i knihoven, limitován totalitní ideologií a zkosnatěným systémem jednotné soustavy knihoven, ve které se jen velmi těžko prosazovaly progresivní metodické postupy. To je však i problém v současnosti.

Česko se dnes nachází v podobné situaci jako Finsko v šedesátých letech. Tehdy byla v zemi tisíců jezer velmi hustá síť knihoven (přes tři tisíce knihoven). Služby ovšem neměly valnou kvalitu. Nový zákon z roku 1961 byl ale pro finské knihovnictví živou vodou. Obrovská finanční injekce umožnila postupnou racionalizaci sítě a zároveň zvýšení úrovně služeb. A to hlavně díky redukcí počtu knihoven a bibliobusům. Vedle toho vznikaly nové moderní budovy pro knihovny. Mobilní knihovny s profesionálním knihovníkem umožnily dostupnost takových služeb i v nejdálenějších obcích s pár stovkami obyvatel. Finská vláda se do tohoto modelu nebála investovat miliony finských marek, a do konce sedmdesátých let po zemi jezdily více než dvě stovky pojízdných knihoven. Tím se podařilo nahradit činnost více než 1 500 knihoven.

Domnívám se, že zhruba 4 600 českých neprofesionálních knihoven s dobrovolným knihovníkem je velkým systémem nejen pro krajské knihovny, ale i pro metodickou činnost Národní knihovny.

Shrňme si nyní negativa husté sítě do konkrétních bodů:

- obce nemají dostatek financí na podporu své knihovny;
- regionální funkce pověřených knihoven nepostačuje pro zvýšení úrovně služeb; profesionální knihovníci i přes svou snahu nemohou plně rozvíjet služby malých knihoven – v praxi to vypadá většinou tak, že jednou ročně dojde k výměně fondu a základní konzultaci – to jednoduše nestačí;
- dobrovolní knihovníci neposkytují profesionální služby, což je pro uživatele omezující – současné možnosti informačních a knihovnických služeb jsou tak pro ně uzavřenou kapitolou (nemluvě o možnosti organizovat například výukové semináře výpočetní techniky); metodické (dobrovolné) pokyny se aplikují jen stěží;
- omezená otevírací doba;
- nevyhovující prostory;
- neposkytnutí přístupu k internetu;
- netransparentnost financování.

Financování českých knihoven je dalším problémem, který by zasluhoval větší pozornost a transparentní reformy. Objem financí, který plyne do českého a finského knihovnictví,⁹ je diametrálně odlišný. Samozřejmě, že i finské knihovny se potýkají se svými problémy, nicméně udržují si kvalitu poskytovaných služeb. Ve Finsku jsem se nesetkal s případem, že by veřejná knihovna měla provozní problémy. Ovšemže kvůli finanční krizi docházelo k zavírání poboček a propouštění zaměstnanců. Přesto rozsah služeb se vždy snažil být zachován.

Při návštěvě Krajské vědecké knihovny v Liberci se však objevují nepřípustné praktiky z krajského úřadu, který po výměně politické garnitury v roce 2009 zkrátil rozpočet knihovny o více než 15 procent. To je děsivé číslo, které s sebou nese řadu nepopulárních úsporných opatření. Na druhou stranu je však nutné obdivovat statečnost knihovníků, kteří neustále trpělivě vysvětlují a bojují o každou korunu navíc.

Kolotoč kolem výstavby nové budovy Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě nebo dostavění křídla Jihočeské vědecké knihovny pak nelze označit jinak než jako politický výsměch českému knihovnictví.

V současné době existují dva směry, kterými se Česko může inspirovat. V první řadě přestat šetřit na knihovnách, což se děje v posledních dvaceti letech neustále. Domnívám se, že by stačilo přestat dávat přednost nesmyslným projektům krajských vlád.¹⁰ Za druhé investovat do moderních poboček knihoven či do jejich modernizace (popř. do bibliobusů) tak, aby se postupně zvyšovala kvalita služeb.

U obou možností je však nutné rozvíjet marketingové aktivity, a to nejen u krajských knihoven, jak tomu je. Pokud knihovny budou mít pověst vzdělávacích moderních center, lidé si budou knihovníků vážit. Tak samozřejmě do knihoven poputuje mnohem více financí i ze soukromého sektoru, což je další silnou stránkou finského knihovnictví.

Musím podotknout, že získávání sponzorů se daří v liberecké krajské knihovně, kde podnikatelé považují tento krok za prestižní. Nicméně podívejme se na budovu a vybavení knihovny v severočeské metropoli. Je tzv. open-space, má moderní technologické zázemí,¹¹ kulturní prostory, nahrávací studio,¹² zároveň mnoho koutů, kde najde čtenář svůj klid, a velmi příjemně naladěné zaměstnance. Je to krásné zázemí, které si zasluhuje spíše tučné dotace na další rozvoj, nikoli drastické škrtky.

Domnívám se, že optimalizování financování českého veřejného knihovnictví je velmi dlouhodobý proces, který nezaručí zlepšení ani v příštích několika desítkách let. Pomoc by však mohla Evropská unie, která by definovala povinný finanční rámec pro veřejné knihovnictví v členských zemích.

Pro optimalizaci českého knihovního zákona jsem zvolil tři následující oblasti:

- **Rozsah knihovnických služeb**

Podle mého názoru by do zákona měla být zakomponována *povinnost* obce poskytovat knihovní služby. Zdá se, že v současnosti by to znamenalo nepředstavitelnou zátěž jak organizační, tak finanční. Domnívám se však, že při stejném modelu jako ve Finsku, by obce mohly zajišťovat služby kooperativně nebo v rámci pojízdného knihovnictví. Dnes například mnoho obcí na Jesenicku či v oblasti Beskyd přístup k těmto službám nemá.

- **Vzdělání knihovníků**

Zákon by měl rovněž určit, s jakou kvalifikací lze zastávat pozici knihovníka v profesionální knihovně. Kvůli husté síti knihoven není samozřejmě možné, aby v neprofesionálních knihovnách práci vykonávali lidé s knihovnickým vzděláním, nicméně by měli alespoň navštěvovat certifikované semináře. Je zde samozřejmě otázka, zda by dobrovolníci chtěli podobné vzdělávací akce absolvovat. Co se týče profesionálních knihovníků, je můj názor mnohem striktnější. V základních profesionálních knihovnách by měli pracovat lidé s minimálně středním knihovnickým vzděláním, přičemž na pozici vedoucího by měli povinnost do čtyř let absolvovat distanční vyšší odborné vzdělání. V krajských knihovnách by mohli na pozici knihovníka profesionála působit lidé buď s vyšším odborným vzděláním či absolventi bakalářských studií. Management knihovny by se měl skládat výhradně z absolventů magisterských studijních programů.

- **Financování**

Nevyváženost dotací od obcí či krajů by stát mohl vyřešit celoplošným určením částky na podporu knihovnických služeb, která by se přepočítala na počet obyvatel. Vedle toho by krajské knihovny a knihovny pověřené regionálními funkcemi dostávaly zvláštní finanční prostředky určené pro tento účel.

Závěr

Rád bych tímto článkem vyvolal v české knihovnické veřejnosti diskuzi nad možnostmi aktualizace soustavy, zasadit se o průhledné financování a upravit některé body knihovnické legislativy. Jsem si vědom toho, že tento článek je pouze výkřikem v době, kdy české knihovny spíše zaznamenávají odliv čtenářů a zájmu veřejnosti. Nicméně pokud by měl být alespoň částečnou inspirací, pak splnil svůj účel.

⁹ Rozdíl je zhruba pět miliard korun.

¹⁰ Například žákovské jízdné zdarma ve Středočeském kraji je neuvěřitelné mrhání, které již krajskou pokladnu stály desítky milionů korun.

¹¹ V knihovně funguje již normálně i self-check, tedy automatické vracení knih.

¹² Stejně jako v Helsinkách si zde lidé mohou domluvit natáčení, byť je placené.

Literatura:

- BURGETOVÁ, J. Poznámky k české knihovnické legislativě. In *Knihovny současnosti '96*, 1. vyd. Brno : Sdružení knihoven ČR, 1997. s. 203-206. Dostupný také z WWW: <<http://www.sdruk.cz/sec/1996/sbornik/1996-3-203.pdf>>.
- Česko. Ministerstvo kultury ČR. *Metodický pokyn Ministerstva kultury ČR k zajištění výkonů regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky*. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2005. 16 s. Dostupné na WWW: <<http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc>>.
- Česko. Ministerstvo kultury ČR. *Výběrové dotační řízení na nekomerční projekty z oblasti knihoven pro rok 2010* [online]. Praha : Ministerstvo kultury ČR, 2009 , 30.10.2009 [cit. 2010-02-10]. Text v češtině. Dostupný z WWW: <<http://www.mkcr.cz/cz/literatura-a-knihovny/granty-a-programy/vyberove-dotacni-rizeni-na-nekomerzni-projekty-z-oblasti-knihoven-pro-rok-2010-37934/>>.
- Česko. Zákon č. 257 ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 98, s. 5683-5688. Dostupný také z WWW: <http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/Zakon257.htm>.
- EKHOLM, K. Political Censorship in Finnish Libraries from 1944 to 1946. *Library & Culture*. 2001, vol. 36, no. 1, s. 51-57. ISSN 0894-8631.
- ESKOLA, E. Finnish Public Libraries between the World Wars In MÄKINEN, Ilkka. *Finnish Public Libraries in the 20th Century*. 2nd edition. Tampere : Tampere University Press, 2001. s. 73-85. ISBN 951-44-5171-6.
- European Union. European Commission. *Finland : information on Public Libraries, Local Museums and Archives* [online]. Koordinátor projektu Kristina Virtanen. 1st edition. Brussels : European Commission, 2005. 24 s. Calimera Country Report. [cit. 2009-05-01]. Dostupný také z WWW: <<http://www.calimera.org/Lists/Country%20files/Forms/DispForm.aspx?ID=89>>.
- Finsko. Opetusministeriö. *Finnish library network* [online]. Kirsti Kekki. 1st edition. Helsinki : Opetusministeriö, 2007. 30 s. [cit. 2009-04-30]. Prezentace Ministerstva školství. Dostupná z WWW: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Kirjastot/hallinto/liitteet/Library_network.pdf>.
- Finsko. Opetusministeriö. Kansankirjastolaki [Knihovní zákon z roku 1928]. 1928.
- Finsko. Opetusministeriö. Kirjastolaki 235/1961 [Knihovní zákon z roku 1961]. 1961.
- Finsko. Opetusministeriö. Kirjastolaki 1998/904 [Knihovní zákon z roku 1998]. 1998. Dostupný také z WWW: <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980904>>.
- Finsko. Opetusministeriö. Kirjastoasetus 1078/1998 [Knihovnický dekret]. 1998.
- Finsko. Opetusministeriö. *Public libraries in Finland : gateways to knowledge and culture* [online]. Kirsti Kekki. 1st edition. Helsinki : Opetusministeriö, 2001. 22 s. [cit. 2009-05-01] Dostupný z WWW: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/1999/liitteet/public_libraries.pdf?lang=en>.
- Finsko. Opetusministeriö. *Suomen yleisten kirjastojen tilastot*. [Finnish Public Libraries Statistics] [online]. Helsinki : Opetusministeriö, c2006 [cit. 2009-04-25]. Text ve finštině a v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://tilastot.kirjastot.fi/?langId=en>>.
- JUTIKKALA, E.; PIRINEN, K. *Dějiny Finska*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny. 2001, 408 s. Z finštiny přeložila Lenka Fárová. ISBN 80-7106-406-8.
- Knihovnický institut Národní knihovny ČR. *Výroční zpráva o plnění regionálních funkcí krajských knihoven na území ČR za rok 2008* [online]. Praha : Národní knihovna, 2009 [cit. 2010-03-04]. Dostupné z WWW: <http://knihovnam.nkp.cz/docs/RF/VyrocnizpravaRF_2008.pdf>.
- MATUŠÍK, Z. Knihovní zákon z knihovnického hlediska. [online] In *Knihovny současnosti 2004*, 1. vyd. Brno : Sdružení knihoven ČR, 2004. s. 112-122. Dostupný z WWW: <<http://www.sdruk.cz/sec/2004/sbornik/2004-0-112.pdf>>.
- MÄKINEN, I. Golden Age of Finnish Public Libraries: institutional, Structural and Ideological Background since the 1960's. In MÄKINEN, Ilkka. *Finnish Public Libraries in the 20th Century*. 2nd edition. Tampere : Tampere University Press, 2001. s. 116-152. ISBN 951-44-5171-6.
- MITTROWANN, A. Skandinávské knihovny očima předních knihovnických expertů z Evropy, USA, Nového Zélandu a Austrálie. *Knihovna Plus* [online]. 2009, č. 1, [cit. 2010-03-04]. Dostupný

z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus91/ressl.htm>>.

- SKUČKOVÁ, B. Státní podpora knihovnické činnosti. In *Biblio*. 2010, roč. 4, č. 1-2, s. 16-17. ISSN 1802-3320.
- SOVADINOVÁ, I. *Neprofesionální knihovnictví dnes a v blízké budoucnosti*. Brno : Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, 2007. 141 s. Vedoucí diplomové práce Mgr. Jana Nejezchlebová. Dostupný z WWW: <http://www.splq.info/issues/vol41_1/04.htm>.
- VLASÁK, R: Informační sektor, informační profese a informační vzdělávání. In: *Národní knihovna*. Vol. 12., 2001, No. 3., s. 159-168. ISSN 0862-7487. Dostupný na WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/NKKR0103/0103159.html>>.
- ZEMÁNKOVÁ, L. Vliv stavu legislativy na činnost a postavení knihoven. In *Knihovny současnosti '97*, 1. vyd. Brno : Sdružení knihoven ČR, 1997. s. 162-174. Dostupný také z WWW: <<http://www.sdruk.cz/sec/1997/sbornik/1997-3-162.pdf>>.

Webové zdroje:

- Finsko. Opetusministeriö. Opetusministeriön avustukset kirjastoille. [Grants of the Ministry of Education] [online]. Helsinki : Opetusministeriö, c2006 [cit. 2010-02-15]. Text ve finštině. Dostupný z WWW: <<http://www.minedu.fi/OPM/Kirjastot/avustukset/?lang=fi>>.
- Helsingin kaupunginkirjasto. *Kirjastot.fi* [online]. Helsinki : Helsingin kaupunginkirjasto. 1994 [cit. 2009-05-02]. Text ve finštině. Dostupný z WWW: <<http://www.kirjastot.fi>>.